

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 22 december 2010*

I de förenade målen C-444/09 och C-456/09,

angående två beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, från Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 3 de A Coruña (Spanien) och Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 3 de Pontevedra (Spanien), av den 30 oktober respektive den 12 november 2009, som inkom till domstolen den 16 respektive den 23 november 2009, i målen

Rosa María Gavieiro Gavieiro (C-444/09),

Ana María Iglesias Torres (C-456/09)

mot

Consellería de Educación e Ordenación Universitaria de la Xunta de Galicia,

meddelar

* Rättegångsspråk: spanska.

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.N. Cunha Rodrigues samt domarna A. Arabadjiev, A. Rosas, U. Löhmus och A. Ó Caoimh (referent),

generaladvokat: E. Sharpston,
justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Ana María Iglesias Torres, genom M. Costas Otero, abogada,

- Consellería de Educación e Ordenación Universitaria de la Xunta de Galicia, genom A. López Miño, i egenskap av ombud,

- Spaniens regering, genom J. Rodríguez Cárcamo, i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom M. van Beek och G. Valero Jordana, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av klausul 4 i ramavtalet om visstidsarbete undertecknat den 18 mars 1999 (nedan kallat ramavtalet), som återfinns som bilaga till rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP (EGT L 175, s. 43).

- 2 Respektive begäran har framställts i mål mellan, å ena sidan, Rosa María Gavieiro Gavieiro respektive Ana María Iglesias Torres och, å andra sidan, Consellería de Educación e Ordenación de la Xunta de Galicia (den autonoma regionen Galiciens regerings ministerium för utbildning och universitet, nedan kallat Consellería), angående sistnämnda parts beslut att inte bevilja treårstillägg retroaktivt.

Tillämpliga bestämmelser

Unionslagstiftningen

- 3 Enligt artikel 1 i direktiv 1999/70 är syftet med detta ”att genomföra det bilagda ramavtalet ... , som ... ingicks mellan de allmänna branschövergripande organisationerna (EFS, UNICE och CEEP)”.

- 4 I artikel 2 första och tredje styckena i samma direktiv föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 10 juli 2001 eller senast vid den tidpunkten försäkra sig om att arbetsmarknadens parter genom avtal har vidtagit alla nödvändiga åtgärder, eftersom medlemsstaterna är skyldiga att vidta alla nödvändiga åtgärder för att när som helst kunna garantera de resultat som åläggs genom detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

...

När en medlemsstat antar de bestämmelser som avses i första stycket, skall dessa innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningarna skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.”

5 Enligt artikel 3 i direktivet trädde detta i kraft den 10 juli 1999, samma dag som det offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

6 I klausul 1 i ramavtalet stadgas att syftet med ramavtalet är

” ...

a) att förbättra kvaliteten på visstidsarbete genom att garantera att principen om icke-diskriminering tillämpas, och

b) upprätta ett ramverk för att förhindra missbruk som uppstår vid tillämpningen av på varandra följande anställningskontrakt eller anställningsförhållanden.”

7 Klausul 2.1 i ramavtalet har följande lydelse:

”Detta avtal gäller visstidsanställda som har ett anställningskontrakt eller ett anställningsförhållande, enligt definitionerna i lagar, kollektivavtal eller praxis i varje medlemsstat.”

8 En visstidsanställd definieras i klausul 3.1 i ramavtalet som ”en person som har ett anställningskontrakt eller ett anställningsförhållande som ingåtts direkt mellan en arbetsgivare och en arbetstagare och vars längd fastställts på grundval av objektiva kriterier som att det gäller fram till ett visst datum, till dess en viss uppgift har utförts eller med anledning av en särskild händelse”.

9 I punkterna 1 och 4 i klausul 4 i ramavtalet, vilken har rubriken ”Principen om icke-diskriminering”, stadgas följande:

”1. När det gäller anställningsvillkor, skall visstidsanställda inte behandlas mindre fördelaktigt än jämförbara tillsvidareanställda enbart på grund av att de har en visstidsanställning, om detta inte motiveras på objektiva grunder.

...

4. Den anställningstid som behövs för att kvalificera för särskilda anställningsvillkor skall vara densamma för visstidsanställda arbetstagare som för fast anställda arbetstagare utom där olika längd på denna kvalifikationstid är motiverad på objektiva grunder.”

Den nationella lagstiftningen

10 Enligt artikel 149.1 punkt 18 i den spanska konstitutionen (nedan kallad konstitutionen) har den spanska staten exklusiv behörighet att anta de grundläggande bestämmelserna om den offentliga förvaltningen och de grundläggande föreskrifterna om offentliga tjänstemän.

11 Enligt artikel 4 i lagen om civila statstjänstemän, antagen genom dekret 315/1964 (Decreto 315/1964, por el que se aprueba la Ley articulada de funcionarios civiles del

Estado), av den 7 februari 1964 (BOE nr 40, av den 15 februari 1964, s. 2045) (nedan kallad LFCE), är en ordinarie tjänsteman den som i enlighet med en utnämning enligt lag har en fast tjänst, ingår bland personalen och uppbär lön eller annan ersättning som belastar statens allmänna personalbudget.

- 12 I artikel 5.2 i LFCE föreskrivs att en vikarierande tjänsteman är den som av nödvändiga eller brådskande skäl innehar en tjänst i avvaktan på att denna ska tillsättas av en ordinarie tjänsteman.

- 13 Enligt artikel 104.3 i LFCE uppbär vikarierande tjänstemän lön motsvarande lönen för den personalkategori som den lediga tjänsten hörde till.

- 14 I artikel 105 i LFCE föreskrevs att de allmänna föreskrifterna för tjänstemän i den mån det var lämpligt med hänsyn till anställningsförhållandet skulle tillämpas analogt på de vikarierande tjänstemännen, med undantag för bestämmelserna om rätten att få bli kvar i tjänsten, rätten till vissa bestämda lönenivåer eller pensionsbestämmelserna.

- 15 Bestämmelserna i LFCE återgavs sedan i den autonoma regionen Galiciens lagar om den allmänna budgeten för åren 2003–2007. I dessa lagar föreskrevs att de vikarierande tjänstemännen, till skillnad från de ordinarie, inte hade rätt till treårstillägg. Treårstilläggen är lönetillägg som ges för varje fullgjord treårsperiod i tjänsten.

- 16 Med stöd av sin exklusiva behörighet enligt artikel 149.1 punkt 18 i den spanska konstitutionen antog den spanska staten lag 7/2007 om grundläggande föreskrifter för offentliganställda (Ley 7/2007 del Estatuto Básico del Empleado Público) av den 12 april 2007 (BOE nr 89, du 13 april 2007, s. 16270, nedan kallad LEBEP).
- 17 LEBEP är, enligt artikel 2.1 i denna lag, tillämplig på ordinarie anställda och, i tillämpliga delar, på kontraktsanställda som arbetar bland annat inom de autonoma regionernas förvaltningar.
- 18 Artikel 8 i LEBEP har följande lydelse:

”1. Offentliganställd är den som mot ersättning utför arbete inom den offentliga förvaltningen för att tillgodose allmänna intressen.

2. De offentliganställda indelas i följande kategorier:

a) Ordinarie tjänstemän.

b) Vikarierande tjänstemän.

c) Kontraktsanställda, som kan vara fast anställda, tillsvidareanställda eller tidsbegränsat anställda.

d) Assistenten.”

- 19 Ordinarie och vikarierande tjänstemän definieras i artiklarna 9 och 10 i LEBEP på samma sätt som de definieras i LFCE.
- 20 Genom artikel 25 i LEBEP, som har rubriken "Ersättning till vikarierande tjänstemän", ändrades det dittillsvarande systemet med treårstillägg. I artikel 25.2 föreskrivs nämligen att "[a]nställningstid i form av treårsperioder som fullgjorts innan [nämnda lag] trädde i kraft får tillgodoräknas. Sådan anställningstid får dock verkningar i ersättningshänseende först från och med den tidpunkt då lagen trädde i kraft."
- 21 LEBEP, genom vilken artiklarna 5.2, 104 och 105 i LFCE upphävdes, trädde i kraft den 13 maj 2007.
- 22 Consellería antog med tillämpning av artikel 25.2 i LEBEP bestämmelser om tillgodoräknande ex officio av fullgjorda treårsperioder, till förmån för vikarierande tjänstemän anställda som lärare av den autonoma regionen Galicien.
- 23 I artikel 27.1 a i lagen om finans- och budgetbestämmelser för Galicien, antagen genom lagstiftningsdekret 1/1999 (Decreto legislativo 1/1999, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Régimen Financiero y presupuestario de Galicia), av den 7 oktober 1999 (BOE nr 293, av den 8 december 1999, s. 42303), föreskrivs en preskriptionstid på fem år för rättigheter som medför betalningsskyldighet.

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

Mål C-444/09

- ²⁴ Rosa María Gavieiro Gavieiro var, då hon lämnade in sitt överklagande i det nationella målet, provanställd tjänsteman vid Consellería. Mellan 1994 och 2007 arbetade hon som vikarierande lärare vid olika undervisningsinrättningar i Galicien under totalt nio år, två månader och sjutton dagar.
- ²⁵ I samband med att LEBEP trädde i kraft erkände Consellería Rosa María Gavieiro Gavieiros rätt att från och med den 13 maj 2007 erhålla treårstillägg, eftersom hon hade tjänstgjort vid den autonoma regionen Galicien under nio år.
- ²⁶ Den 14 november 2008 ansökte klaganden i målet vid den nationella domstolen om att Consellería skulle tillgodoräkna henne de icke preskriberade fullgjorda treårsperioderna, närmare bestämt dem som var hänförliga till perioden mellan november 2003 och maj 2007, och utbetala motsvarande treårstillägg till henne. Hon grundade sin ansökan på rätten att behandlas på ett icke-diskriminerande sätt enligt klausul 4 i ramavtalet, såsom denna har tolkats av domstolen i dom av den 13 september 2007 i mål C-307/05, Del Cerro Alonso (REG 2007, s. I-7109).
- ²⁷ Genom beslut av den 5 mars 2009 avslog Consellería nämnda ansökan med motiveringen att LEBEP inte ger vikarierande tjänstemän rätt till tillgodoräknande av treårsperioder förrän från och med den 13 maj 2007, då nämnda lag trädde i kraft.

- 28 Rosa María Gavieiro Gavieiro överklagade beslutet till den hänskjutande domstolen. Hon yrkade att det skulle upphävas och att hon med retroaktiv verkan skulle tillgodoräknas de fullgjorda treårsperioder som hon anser sig ha rätt till.
- 29 Eftersom Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 3 de A Coruña ansåg att en tolkning av ramavtalet var nödvändig för att den skulle kunna avgöra målet, beslutade den att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Vad innebär begreppet ’olika längd på ... kvalifikationstid[en]’ i klausul 4.4 i ramavtalet [bilagt] till direktiv 1999/70/EG, och är den omständigheten att vissa offentliganställdas anställningsförhållande är tillfälligt i sig en ’objektiv grund’ som motiverar olika behandling med avseende på betalning av lönetillägg knutna till anställningstiden?”

Mål C-456/09

- 30 Ana María Iglesias Torres är i dag anställd av Consellería som ordinarie tjänsteman inom lärarkåren vid den autonoma regionen Galiciens officiella språkskolor. Mellan 1994 och den 13 maj 2007, under totalt nio år, arbetade hon emellertid för Consellería som vikarierande lärare vid olika undervisningsinrättningar i Galicien.
- 31 I samband med LEBEP:s ikraftträdande ansökte Ana María Iglesias Torres den 23 april 2009 om att tillerkännas ersättning motsvarande skillnaden mellan den ersättning som hon hade uppburit och den ersättning som hon skulle ha uppburit om hon hade tillgodoräknats de treårsperioder som hon hade tjänat in innan LEBEP trädde i kraft.

- 32 Genom beslut av den 13 maj 2009 avslag provinsdirektören för utbildning och universitet i Lugo hennes ansökan, med stöd av den befogenhet som han hade tilldelats av Conselleiro.
- 33 Ana María Iglesias Torres överklagade detta beslut till den hänskjutande domstolen. Hon yrkade att det skulle upphävas och att hon med retroaktiv verkan skulle tillgodoräknas de treårsperioder som hon anser sig ha rätt till. Som stöd för sitt överklagande hänvisade hon till klausul 4 i ramavtalet, såsom denna har tolkats av domstolen i domen i det ovannämnda målet Del Cerro Alonso.
- 34 Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 3 de Pontevedra ansåg att det mot bakgrund av domstolens praxis förelåg vissa oklarheter i fråga om tolkningen av ramavtalet och beslutade därför att förklara målet vilande samt ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

- ”1) Är direktiv 1999/70/EG tillämpligt på vikarier i den autonoma regionen Galiciens personal?
- 2) Kan artikel 25.2 i [LEBEP] anses utgöra en nationell bestämmelse genom vilken det ovannämnda direktivet införlivas, trots att det i denna lag inte finns någon hänvisning till gemenskapsbestämmelserna?
- 3) För det fall fråga 2 besvaras jakande, måste då artikel 25.2 i LEBEP anses vara en sådan nationell bestämmelse genom vilken direktivet införlivas som avses i punkt 4 i domslutet i domstolens dom av den 15 april 2008 i mål C-268/06, Impact (REG 2008, s. I-2483), eller är den spanska staten skyldig att tillerkänna de treårsperioder som tillgodoräknas enligt direktivet retroaktiv verkan i ersättningshänseende?

4) För det fall fråga 2 besvaras nekande, är då direktiv 1999/70/EG direkt tillämpligt i förevarande mål enligt de kriterier som anges i [domen i det ovannämnda] målet Del Cerro [Alonso]?”

35 Med hänsyn till sambandet mellan målen vid de nationella domstolarna ska de för-
enas vad gäller domen.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan i mål C-456/09

36 Den nationella domstolen i mål C-456/09 har ställt sin första fråga för att få klarhet i huruvida en person som är anställd av den autonoma regionen Galicien som vikarie, såsom klaganden i det nationella målet, ingår i den personkrets som omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 1999/70 och ramavtalet.

37 Samtliga berörda som har inkommit med yttranden till domstolen anser att denna fråga ska besvaras jakande.

38 Domstolen har i detta avseende redan slagit fast att det framgår såväl av ordalydel-
sen av direktiv 1999/70 och av ramavtalet som av systematiken i och ändamålet med
dem att bestämmelserna däri är tillämpliga på tidsbegränsade anställningskontrakt
och anställningsförhållanden med myndigheter eller andra organ inom den of-
fentliga sektorn (dom av den 4 juli 2006 i mål C-212/04, Adeneler m.fl., REG 2006,
s. I-6057, punkterna 54–57, domar av den 7 september 2006 i mål C-53/04, Marrosu

och Sardino, REG 2006, s. I-7213, punkterna 40–43, och i mål C-180/04, Vassallo, REG 2006, s. I-7251, punkterna 32–35, samt domen i det ovannämnda målet Del Cerro Alonso, punkt 25).

- 39 Sålunda framgår av klausul 2.1 i ramavtalet är den personkrets som omfattas av tillämpningsområdet nämligen vitt definierad och omfattar allmänt ”visstidsanställda som har ett anställningskontrakt eller ett anställningsförhållande, enligt definitionerna i lagar, kollektivavtal eller praxis i varje medlemsstat” (se domen i det ovannämnda målet Adeneler m.fl., punkt 56, samt dom av den 23 april 2009 i de förenade målen C-378/07–C-380/07, Angelidaki m.fl., REG 2009, s. I-3071, punkt 114, och av den 24 juni 2010 i mål C-98/09, Sorge, REU 2010, s. I-5837, punkt 30).
- 40 Definitionen av begreppet visstidsanställd, i den mening som avses i klausul 3.1 i ramavtalet, omfattar alla arbetstagare. Det görs härvid ingen skillnad beroende på om arbetstagaren är anställd av en offentlig eller en privat arbetsgivare (domen i det ovannämnda målet Adeneler m.fl., punkt 56).
- 41 Med hänsyn till betydelsen av principerna om likabehandling och icke-diskriminering, vilka ingår bland de allmänna principerna i unionsrätten, ska dessutom de bestämmelser i direktiv 1999/70 och ramavtalet som syftar till att säkerställa att visstidsanställda åtnjuter samma förmåner som jämförbara tillsvidareanställda, såvida inte särbehandling är motiverad på objektiva grunder, anses ha allmän giltighet, eftersom de utgör regler av särskild betydelse i unionens socialrättsliga lagstiftning som i egenhet av minimiskyddsregler ska omfatta varje arbetstagare (domen i det ovannämnda målet Del Cerro Alonso, punkt 27).
- 42 Direktiv 1999/70 och ramavtalet är följaktligen tillämpliga på samtliga arbetstagare som utför arbete mot ersättning inom ramen för ett anställningsförhållande som ingåtts för en viss tid med en arbetsgivare (domen i det ovannämnda målet Del Cerro Alonso, punkt 28).

- 43 Den omständigheten att en anställning enligt nationell rätt är en tillsvidareanställning eller har vissa särdrag som är kännetecknande för offentlig anställning i den berörda medlemsstaten saknar i sig relevans i detta hänseende. Den ändamålsenliga verkan av direktiv 1999/70 och av ramavtalet liksom deras enhetliga tillämpning i medlemsstaterna skulle allvarligt undergrävas om de sistnämnda efter eget gottfinnande kunde utesluta vissa personkategorier från det skydd som nämnda unionsrättsliga instrument är avsedda att ge (se domen i det ovannämnda målet *Del Cerro Alonso*, punkt 29).
- 44 Med hänsyn till att Ana María Iglesias Torres under mer än nio år har arbetat inom flera olika av den autonoma regionen Galiciens undervisningsinrättningar i egenskap av vikarierande tjänsteman, och det nationella målet dessutom avser frågan om ordinarie tjänstemäns situation jämförd med vikarierande tjänstemäns situation, omfattas hon av tillämpningsområdet för direktiv 1999/70 och för ramavtalet.
- 45 Den första frågan i mål C-456/09 ska således besvaras på så sätt att en person som är anställd som vikarie av den autonoma regionen Galicien, såsom klaganden i det nationella målet, ingår i den personkrets som omfattas av tillämpningsområdena för direktiv 1999/70 och för ramavtalet.

Den enda frågan i mål C-444/09

- 46 Den nationella domstolen har ställt den enda frågan i mål C-444/09 för att få klarhet i hur uttrycket "olika längd på ... kvalifikationstid[en]" i klausul 4.4 i ramavtalet ska tolkas och huruvida den omständigheten att vissa offentliganställdas anställningsförhållande är tillfälligt i sig utgör en "objektiv grund", i den mening som avses i

nämnda bestämmelse, som motiverar olika behandling vad avser betalning av lönetilllägg knutna till anställningstid.

- 47 Det ska inledningsvis erinras om att ett av syftena med klausul 1 a i ramavtalet enligt dess ordalydelse är att förbättra kvaliteten på visstidsarbete genom att garantera att principen om icke-diskriminering tillämpas. Likaså preciseras i tredje stycket i ingressen till ramavtalet att detta ”visar arbetsmarknadsparternas vilja att skapa en övergripande ram för att visstidsanställda skall kunna garanteras likabehandling genom att de skyddas mot diskriminering”. I skäl 14 i direktiv 1999/70 preciseras härvidlag att syftet med ramavtalet bland annat är att förbättra visstidsarbetets kvalitet genom att fastställa minimikrav som kan säkerställa att icke-diskrimineringsprincipen tillämpas.
- 48 Syftet med ramavtalet, särskilt klausul 4, är att tillse att nämnda princip tillämpas på visstidsanställda för att hindra att arbetsgivare tillgriper denna anställningsform för att frånta dessa arbetstagare rättigheter som tillkommer tillsvidareanställda (domen i det ovannämnda målet *Del Cerro Alonso*, punkt 37).
- 49 Enligt domstolen ska klausul 4 i ramavtalet, med beaktande av de mål som eftersträvas med detta avtal och som angetts i de två föregående punkterna i denna dom, förstås så att den ger uttryck för en princip i unionens socialrättsliga lagstiftning som inte får tolkas restriktivt (se domarna i de ovannämnda målen *Del Cerro Alonso*, punkt 38, och *Impact*, punkt 114).
- 50 Med hänsyn till att den nationella domstolen, i ett mål rörande vikarierande tjänstemäns rätt till ett tjänstetidstillägg, efterfrågar en tolkning av uttrycket ”olika längd på ... kvalifikationstid[en]” i klausul 4.4 i ramavtalet, ska det påpekas att EU-domstolen

redan har slagit fast att ett tjänstetidstillägg, identiskt med det nu aktuella, som enligt nationell rätt var förbehållet tillsvidareanställd offentlig personal inom hälso- och sjukvården och inte utbetalades till vikarierande personal, omfattas av begreppet anställningsvillkor i klausul 4.1 i ramavtalet (domen i det ovannämnda målet Del Cerro Alonso, punkterna 47 och 48).

- 51 Såsom framgår av besluten om hänskjutande innehöll den lagstiftning som var tillämplig på de anställda inom den autonoma regionen Galiciens offentliga förvaltning – antagen enligt bestämmelserna i LFCE – innan LEBEP trädde i kraft den 13 maj 2007, bestämmelser som innebar att de anställda vid denna autonoma region behandlades olika i fråga om utbetalning av treårstillägg. Särbehandlingen byggde inte på deras anställningstid, utan på anställningsförhållandets längd. Till skillnad från de ordinarie tjänstemännen hade vikarierande tjänstemän inte rätt till treårstillägg, oavsett hur länge de hade varit anställda.
- 52 Under dessa omständigheter ska, såsom kommissionen med fog har gjort gällande, en särbehandling som den som införts genom den aktuella spanska lagstiftningen bedömas i förhållande till klausul 4.1 i ramavtalet.
- 53 Såsom framgår av domstolens praxis angående sådana tjänstetidstillägg som är aktuella i det nationella målet får inte visstidsanställda behandlas mindre förmånligt än tillsvidareanställda i en jämförbar situation, utan stöd av några objektiva grunder (se, för ett liknande resonemang, domarna i de ovannämnda målen Del Cerro Alonso, punkterna 42 och 47, och Impact, punkt 126).

- 54 Vad gäller frågan huruvida den omständigheten att vissa offentliganställdas anställningsförhållande är tillfälligt i sig kan utgöra en ”objektiv grund”, i den mening som avses i klausul 4 i ramavtalet, ska det erinras om att domstolen redan har slagit fast att begreppet objektiv grund i klausul 4.1 innebär att en särbehandling av visstidsanställda i förhållande till tillsvidareanställda inte kan motiveras av den omständigheten att sådan särbehandling föreskrivs i allmänna och abstrakta nationella bestämmelser, såsom en lag eller ett kollektivavtal (domen i det ovan nämnda målet Del Cerro Alonso, punkt 57).
- 55 Nämnda begrepp innebär ett krav på att den aktuella särbehandlingen ska vara motiverad av precisa och konkreta omständigheter som är kännetecknande för det ifrågavarande anställningsvillkoret i det särskilda sammanhang där det förekommer och på grundval av objektiva och klara kriterier, i syfte att fastställa huruvida denna särbehandling tillgodoser ett verkligt behov, är ägnad att uppnå det eftersträvade målet och är nödvändig för detta ändamål (se domen i det ovan nämnda målet Del Cerro Alonso, punkt 58). Nämnda omständigheter kan till exempel följa av den särskilda karaktären på de arbetsuppgifter som har föranlett visstidsanställningsavtalens ingående och av dessa uppgifters natur eller, i förekommande fall, av en medlemsstats strävan efter att uppnå ett berättigat socialpolitiskt mål (se, såvitt avser klausul 4.1 i ramavtalet, domen i det ovan nämnda målet Del Cerro Alonso, punkterna 53 och 58; vad gäller begreppet objektiva grunder i klausul 5.1 a i samma ramavtal, se domen i det ovan nämnda målet Adeneler m.fl., punkterna 69 och 70, och beslut av den 24 april 2009 i mål C-519/08, Koukou, punkt 45).
- 56 Den omständigheten att vissa offentliganställdas anställning är tillfällig uppfyller däremot inte i sig ovan nämnda krav och kan således inte utgöra en objektiv grund i den mening som avses i klausul 4.1 i ramavtalet.
- 57 En särbehandling av visstidsanställda i förhållande till tillsvidareanställda vad gäller anställningsvillkor kan nämligen inte motiveras av ett kriterium som på ett allmänt

och abstrakt sätt är hänförligt till själva längden på anställningen. Om den omständigheten att en anställning är tillfällig i sig ansågs tillräcklig för att motivera en särbehandling av ovannämnt slag, skulle de ovan i punkterna 47 och 48 nämnda syftena med direktiv 1999/70 och ramavtalet undergrävas. I stället för att förbättra visstidsarbetets kvalitet och främja likabehandling, vilket eftersträvas både genom direktiv 1999/70 och ramavtalet, skulle tillämpningen av ett sådant kriterium medföra att en situation som missgynnar visstidsanställda upprätthölls.

- 58 Den enda fråga som har ställts i mål C-444/09 ska därför besvaras på så sätt att ett sådant tjänstetidstillägg som är aktuellt i det nationella målet utgör ett anställningsvillkor och omfattas därför av klausul 4.1 i ramavtalet. Detta innebär att visstidsanställda kan motsätta sig en behandling som, vad avser betalning av nämnda tillägg, utan objektiva grunder är mindre förmånlig än behandlingen av tillsvidareanställda i en jämförbar situation. Den omständigheten att vissa offentliganställdas anställningsförhållande är av tillfällig art kan inte i sig utgöra en objektiv grund i den mening som avses i nämnda klausul i ramavtalet.

Den andra frågan i mål C-456/09

- 59 Den nationella domstolen har ställt den andra frågan i mål C-456/09 för att få klarhet i huruvida den omständigheten att en nationell bestämmelse som artikel 25.2 i LEBEP inte innehåller någon hänvisning till direktiv 1999/70 gör att den inte kan anses utgöra en bestämmelse genom vilken direktivet införlivades.

- 60 Consellería, den spanska regeringen och kommissionen har, i motsats till Ana María Iglesias Torres, gjort gällande att artikel 25.2 i LEBEP ska anses vara en nationell bestämmelse genom vilken direktiv 1999/70 införlivades, trots att ingressen till nämnda lag inte innehåller någon hänvisning till detta direktiv eller till någon unionslagstiftning över huvud taget.
- 61 Domstolen erinrar härvid om att det i artikel 2 tredje stycket i direktiv 1999/70 föreskrivs att när en medlemsstat antar de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet, ska dessa innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs.
- 62 När det i ett direktiv uttryckligen föreskrivs att bestämmelserna för införlivande av direktivet ska innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs, är det under alla omständigheter nödvändigt att anta uttryckliga införlivandebestämmelser (se dom av den 18 december 1997 i mål C-361/95, kommissionen mot Spanien, REG 1997, s. I-7351, punkt 15, och av den 29 oktober 2009 i mål C-551/08, kommissionen mot Polen, punkt 23).
- 63 En medlemsstat kan visserligen inom ramen för en talan om fördragsbrott som väckts mot den med stöd av artikel 258 FEUF fällas för att ha underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 2 tredje stycket i direktiv 1999/70. Såsom kommissionen har gjort gällande innebär detta dock inte nödvändigtvis att nationell lagstiftning som i ingressen saknar hänvisning till det berörda direktivet inte kan anses utgöra giltig lagstiftning för införlivande av detsamma.
- 64 Utöver att formellt införliva unionens direktiv med den nationella rättsordningen, ankommer det på medlemsstaterna att se till att de skyldigheter som åligger dem enligt direktiven alltid iakttas helt och fullt. Med hänsyn härtill kan det inte uteslutas att en

medlemsstat som först har försökt att införliva ett direktiv och uppfylla sina skyldigheter enligt unionsrätten senare inser – till exempel när mål har anhängiggjorts vid de nationella domstolarna eller kommissionen har väckt talan med stöd av artikel 258 FEUF – att unionsrätten inte har införlivats korrekt eller fullständigt genom de nationella bestämmelserna och att dessa därför måste ändras.

- 65 Det är i förevarande fall utrett att den ändring av den nationella lagstiftningen som infördes genom LEBEP gjordes när domstolen i det ovannämnda målet *Del Cerro Alonso*, som rörde samma treårstillägg som det nu aktuella, framhöll skillnaden i behandling mellan ordinarie och vikarierande anställda vid en inrättning som ingick i den offentliga förvaltningen inom en av Spaniens autonoma regioner vad avser rätten till ett sådant tillägg.
- 66 Det ankommer visserligen på den nationella domstolen, som är ensam behörig att tolka den nationella rätten, att i det enskilda fallet kontrollera huruvida artikel 25.2 i LEBEP – med hänsyn till ordalydelsen i nämnda bestämmelse, det mål som eftersträvas med den och omständigheterna när den antogs – utgör en bestämmelse genom vilken direktiv 1999/70 införlivas. Den omständigheten att artikeln inte innehåller någon hänvisning till detta direktiv utesluter emellertid inte i sig att den kan anses utgöra en bestämmelse av nämnda slag.
- 67 Mot denna bakgrund ska den andra frågan i mål *C-456/09* besvaras på så sätt att den omständigheten att en nationell bestämmelse såsom artikel 25.2 i LEBEP inte innehåller någon hänvisning till direktiv 1999/70 inte i sig utesluter att denna kan anses utgöra en nationell bestämmelse genom vilken nämnda direktiv införlivades.

Den fjärde frågan i mål C-456/09

- 68 Såsom framgår av svaret på frågan i mål C-444/09 utgör ett sådant tjänstetidstillägg som det nu aktuella ett anställningsvillkor och omfattas därför av klausul 4.1 i ramavtalet. Den fjärde frågan i mål C-456/09 bör av denna anledning omformuleras för att domstolen ska kunna tillhandahålla den nationella domstolen ett användbart svar.
- 69 Den nationella domstolen har nämligen ställt denna fråga för att få klarhet i huruvida enskilda, i ett mål såsom det nationella, har rätt att åberopa klausul 4.1 i ramavtalet vid en nationell domstol i syfte att tillerkännas rätten till treårstillägg för perioden från och med det att medlemsstaternas tidsfrist för införlivande av direktiv 1999/70 löpte ut till och med det att den nationella lag genom vilken direktivet införlivades med den berörda medlemsstatens rättsordning trädde i kraft.
- 70 Både Consellería och den spanska regeringen har, i de yttranden som har inkommit i målen C-444/09 och C-456/09, vidhållit att en enskild inte kan grunda sin talan på den direkta effekten av en bestämmelse i ett direktiv när detta väl har införlivats med den berörda medlemsstatens nationella rätt genom nationell lagstiftning. Enligt den spanska regeringen hade direktiv 1999/70 redan införlivats med den spanska lagstiftningen om treårstillägg när klagandena i det nationella målet begärde omprövning av avslagsbeslutet. Deras rättigheter grundas således på artikel 25 i LEBEP och inte på direktivet. Om direktivets direkta effekt upprätthölls under omständigheter som dem i de nationella målen skulle effektiviteten av de bestämmelser som medlemsstaterna har antagit efter det att fristen för införlivande löpt ut äventyras utan begränsning i tiden, även om medlemsstaten korrekt har införlivat innehållet i ett direktiv med sin nationella rätt.

- 71 Med dessa argument förefaller dock inte arten av klagandenas talan vid de nationella domstolarna beaktas, och de är således inte relevanta, vad avser de nationella målen, för den fjärde fråga som den hänskjutande domstolen har ställt i mål C-456/09, angående den direkta effekten av klausul 4.1 i ramavtalet.
- 72 Medlemsstaternas skyldighet enligt ett direktiv att uppnå det resultat som föreskrivs i direktivet, liksom deras förpliktelse enligt artikel 4.3 FEU att vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att denna skyldighet fullgörs, åligger alla myndigheter i medlemsstaterna, även domstolarna inom ramen för deras behörighet. I förekommande fall åligger sådana skyldigheter också dessa myndigheter i deras egenskap av offentliga arbetsgivare (domen i det ovannämnda målet Impact, punkt 41 samt punkt 85 och där angiven rättspraxis).
- 73 Om det inte är möjligt att tolka och tillämpa den nationella lagstiftningen i enlighet med de unionsrättsliga kraven, är de nationella domstolarna och förvaltningsorganen skyldiga att tillämpa unionsrätten i dess helhet och att skydda de enskildas rättigheter enligt denna, genom att vid behov underlåta att tillämpa varje bestämmelse i den nationella lagstiftningen som strider mot unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 juni 1989 i mål 103/88, Costanzo, REG 1989, s. 1839, punkt 33, svensk specialutgåva, volym 10, s. 83, och av den 14 oktober 2010 i mål C-243/09, Fuß, REU 2010, s. I-9849, punkt 63).
- 74 I förevarande fall vill de nationella domstolarna veta huruvida klausul 4.1 i ramavtalet har direkt effekt i två mål angående vikarierande lärare anställda av den autonoma regionen Galicien som, innan LEBEP trädde i kraft och medförde en ändring av LCFE, inte hade rätt till de treårstillägg som utbetalades av nämnda autonoma region. Dessa lärare har nämligen yrkat att de med retroaktiv verkan ska tillerkännas denna rätt såvitt avser perioden från och med det att medlemsstaternas tidsfrist för införlivande

av direktiv 1999/70 löpte ut till och med det att LEBEP trädde i kraft, med förbehåll för iakttagande av relevanta nationella bestämmelser om preskription.

- 75 Principen om ett effektivt rättsligt skydd utgör en allmän princip i unionsrätten och har dessutom erkänts i artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Det ankommer således på de nationella domstolarna att, i avsaknad av lagstiftning genom vilken direktiv 1999/70 införlivas med spansk rätt under nämnda period, säkerställa det rättsliga skydd som enskilda tillerkänns enligt unionsbestämmelserna och garantera att dessa bestämmelser ges full verkan (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet *Impact*, punkt 42 samt punkt 43 och där angiven rättspraxis).
- 76 Av fast rättspraxis följer att enskilda, när bestämmelserna i ett direktiv med hänsyn till sitt innehåll är ovillkorliga och tillräckligt precisa, alltid har rätt att åberopa dessa gentemot staten, i synnerhet när staten är arbetsgivare (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 26 februari 1986 i mål 152/84, *Marshall*, REG 1986, s. 723, punkterna 46 och 49, svensk specialutgåva, volym 8, s. 457, av den 20 mars 2003 i mål C-187/00, *Kutz-Bauer*, REG 2003, s. I-2741, punkterna 69 och 71, och domen i det ovannämnda målet *Impact*, punkt 57).
- 77 Domstolen har redan slagit fast att denna praxis kan tillämpas på avtal som, i likhet med ramavtalet, med stöd av artikel 155.1 FEUF har förhandlats fram mellan arbetsmarknadens parter på unionsnivå och som i enlighet med artikel 155.2 FEUF har genomförts genom ett direktiv från Europeiska unionens råd, av vilket de således utgör en integrerad del (domen i det ovannämnda målet *Impact*, punkt 58).
- 78 Klausul 4.1 i ramavtalet innehåller ett allmänt och tydligt förbud mot all sådan särbehandling av visstidsanställda vad gäller anställningsvillkor som inte kan motiveras på objektiva grunder. Innehållet i bestämmelsen är sålunda tillräckligt precist för att kunna åberopas av en enskild och tillämpas av en domstol (se domen i det

ovannämnda målet Impact, punkt 60, och dom av den 22 april 2010 i mål C-486/08, Zentralbetriebsrat der Landeskrankenhäuser Tirols, REU 2010, s. I-3527, punkt 24).

- 79 Det precisa förbudet i klausul 4.1 i ramavtalet förutsätter inte att unionsinstitutionerna vidtar några åtgärder, och inte heller ger det medlemsstaterna någon som helst rätt att villkora eller inskränka räckvidden av förbudet avseende anställningsvillkor i samband med införlivandet med den nationella rätten (domen i det ovannämnda målet Impact, punkt 62).
- 80 I nämnda klausul anges det i och för sig att undantag kan göras från den föreskrivna principen om icke-diskriminering när objektiva grunder föreligger härför.
- 81 Tillämpningen av detta undantag kan emellertid underkastas domstolsprövning, vilket innebär att möjligheten att åberopa undantaget inte hindrar att den aktuella bestämmelsen anses ge enskilda rättigheter som de kan åberopa inför domstol och som nationella domstolar ska skydda (se domen i det ovannämnda målet Impact, punkt 64).
- 82 När enskilda rättssubjekt har möjlighet att stödja sig på ett direktiv vid talan mot staten, kan de dessutom göra detta oavsett om denna agerar i egenskap av arbetsgivare eller offentlig myndighet. I båda fallen är det nämligen angeläget att staten hindras från att dra nytta av sin underlåtenhet att följa unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Marshall, punkt 49, och dom av den 12 juli 1990 i mål C-188/89, Foster m.fl., REG 1990, s. I-3313, punkt 17; svensk specialutgåva, volym 10, s. 479).

- 83 Härav följer att klausul 4.1 i ramavtalet är ovillkorlig och tillräckligt precis för att enskilda ska ha rätt att åberopa den gentemot staten vid en nationell domstol.
- 84 I det nationella målet har Consellería även gjort gällande att det inte är möjligt att åberopa nämnda klausuls direkta effekt mot ministeriet i fråga, eftersom det var skyldigt att följa bestämmelserna i LFCE och LEBEP, vilka är statliga lagar som omfattas uteslutande av statens behörighet. Vad gäller eventuellt skadeståndsansvar för staten på grund av överträdelse av direktiv 1999/70, har den hävdade att den uppdelning som görs i konstitutionen mellan statlig baslagstiftning och de tillämpningsbestämmelser som antas av de autonoma regionerna innebär att de sistnämnda inte kan bryta orsakssambandet mellan statens ofullständiga införlivande av direktivet och enskildas skada.
- 85 Den spanska regeringen har vidare konstaterat att den autonoma regionen Galicien varken är behörig att ändra LEBEP eller att underlåta att tillämpa den. Om denna region i egenskap av arbetsgivare hade beslutat att erkänna rätten att retroaktivt uppbära treårstillägg på grundval av den direkta effekten av direktiv 1999/70, skulle den uppenbart ha åsidosatt den statliga införlivandelagstiftningen. Vad gäller statens eventuella skadeståndsansvar till följd av överträdelse av direktiv 1999/70 har nämnda regering i sitt yttrande i mål C-444/09 vidhållit att de villkor för att det ska föreligga en tillräckligt klar överträdelse av nämnda direktiv som domstolen har uppställt i sin praxis inte är uppfyllda.
- 86 Vad avser dessa argument erinrar domstolen om att målen vid de nationella domstolarna, såsom framgår av besluten om hänskjutande och av dessa domstolars formulering av frågorna, inte rör skadeståndstalan mot staten på grund av överträdelse av direktiv 1999/70, utan yrkanden, grundade direkt på samma direktiv, om betalning

av treårstillägg för en period under vilken direktivet inte var korrekt införlivat med spansk rätt.

- ⁸⁷ Eftersom klausul 4.1 i ramavtalet är ovillkorlig och tillräckligt precis för att enskilda ska ha rätt att åberopa den gentemot staten vid en nationell domstol, kan klagandena i målen vid de nationella domstolarna med giltig verkan yrka retroaktiv betalning av de treårstillägg som de har rätt till och därvid grunda sina yrkanden direkt på bestämmelserna i denna klausul. Det framstår således vid första påseendet inte som nödvändigt att väcka skadeståndstalan med stöd av domstolens praxis rörande medlemsstaters ansvar för överträdelse av unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 januari 2001 i mål C-150/99, Stockholm Lindöpark, REG 2001, s. I-493, punkt 35).
- ⁸⁸ Såsom den spanska regeringen själv har angett i sitt yttrande i mål C-444/09 har den nationella domstolen inte heller vid något tillfälle behandlat frågan om statens ansvar för överträdelse av unionsrätten i det målet. Detsamma är fallet i mål C-456/09, där den nationella domstolen har grundat sitt resonemang på de eventuella följderna om den relevanta klausulen i ramavtalet skulle ha direkt effekt. Det förefaller framgå av beslutet om hänskjutande i mål C-456/09 och av de yttranden som har inkommit till domstolen att den nationella domstolen i det målet inte är behörig att pröva frågor om statens ansvar.
- ⁸⁹ Frågan i det nationella målet, vilket såsom ovan angetts i punkterna 86 och 87 rör retroaktiv tillämpning av en bestämmelse i ett direktiv som har direkt effekt, är om följderna av den uppdelning som görs i konstitutionen mellan statlig baslagstiftning om offentliganställda och de tillämpningsbestämmelser som antas av de autonoma regionerna ska prövas enligt spansk rätt.

- 90 Med hänsyn till det ovan anförda ska den fjärde frågan i mål C-456/09 besvaras på så sätt att klausul 4.1 i ramavtalet, bilagt direktiv 1999/70, är ovillkorlig och tillräckligt precis för att vikarierande tjänstemän ska ha rätt att återopa den gentemot staten vid en nationell domstol i syfte att tillerkännas rätt till tjänstetidstillägg, såsom de treårstillägg som är aktuella i det nationella målet, för perioden från och med det att medlemsstaternas tidsfrist för införlivande av direktiv 1999/70 löpte ut till och med det att den nationella lag genom vilken direktivet införlivades med den berörda medlemsstatens rättsordning trädde i kraft, med förbehåll för iakttagande av relevanta nationella bestämmelser om preskription.

Den tredje frågan i mål C-456/09

- 91 Den nationella domstolen i mål C-456/09 har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida – mot bakgrund av att den nationella lagstiftning som är aktuell i nämnda mål ger vikarierande tjänstemän rätt till lönetillägg knutna till fullgjorda treårsperioder men innehåller en bestämmelse som utesluter möjligheten att tillämpa denna rättighet retroaktivt – de behöriga spanska myndigheterna kan neka någon denna rättighet eller om de enligt unionsrätten tvärtom är skyldiga att tillerkänna denna rättighet retroaktivt verkan från och med det att medlemsstaternas tidsfrist för att införliva direktivet löpte ut.
- 92 Inledningsvis ska det erinras om att ordalydelsen i artikel 25.2 i LEBEP uttryckligen utesluter möjligheten att tillerkänna denna bestämmelse retroaktivt verkan.
- 93 Under dessa omständigheter vill den nationella domstolen veta vilka följder som punkt 4 i domslutet i det ovannämnda målet Impact har för det nationella målet. I denna punkt slog domstolen fast att när den tillämpliga nationella rätten innehåller

en regel om att en lag inte kan tillämpas retroaktivt såvida det inte klart och tydligt anges i lagen att det är tillåtet, är en nationell domstol, som har att pröva ett yrkande som grundar sig på åsidosättande av en bestämmelse i nationell lag genom vilken direktiv 1999/70 införlivades, enligt unionsrätten bara skyldig att tillerkänna nämnda bestämmelse retroaktivt verkan från det att införlivandefristen för nämnda direktiv löpte ut om den nationella rätten innehåller en uppgift av detta slag, som gör det möjligt att tillerkänna nämnda bestämmelse retroaktivt verkan.

- 94 Det ovannämnda målet Impact gällde emellertid frågan huruvida den hänskjutande domstolen, en specialdomstol som enligt den nationella lagen om införlivande av direktiv 1999/70 hade tillerkänts nödvändig behörighet för att pröva yrkanden grundade på denna lag, enligt unionsrätten var skyldig att förklara sig behörig att pröva även krav som grundade sig direkt på detta direktiv, när dessa avsåg en period som inföll efter det att fristen för att införliva det aktuella direktivet hade löpt ut men innan den nationella införlivandelagen hade trätt i kraft.
- 95 Domstolens svar på den fjärde tolkningsfrågan i det ovannämnda målet Impact byggde på förutsättningen att den nationella domstolen endast var behörig att pröva de yrkanden som grundade sig på ett åsidosättande av den nationella lag genom vilken direktiv 1999/70 hade införlivats (domen i det ovannämnda målet Impact, punkt 96). Det var enbart med hänsyn till denna situation, och till att den nationella införlivandelagen uteslöt att den nationella lagen tolkades på så sätt att dess bestämmelser kunde tillerkännas retroaktivt verkan, som domstolen fann – såsom framgår av punkt 93 ovan – att unionsrätten, och särskilt kravet på direktivkonform tolkning, inte kunde tolkas på så sätt att den nationella domstolen var skyldig att tillerkänna den nationella införlivandelagen i fråga retroaktivt verkan från och med det att fristen för införlivande av nämnda direktiv löpte ut, eftersom det skulle ha inneburit en risk för att denna domstol blev tvungen att tillämpa den nationella rätten *contra legem*.

- 96 Det framgår emellertid av den hänskjutande domstolens upplysningar att det nationella målet, i motsats till det ovannämnda målet Impact, inte medför några svårigheter vad gäller nämnda domstols behörighet att pröva sådana yrkanden om rätt till treårstillägg som klaganden gör gällande med direkt stöd av bestämmelserna i direktiv 1999/70.
- 97 Med hänsyn till att klausul 4.1 i ramavtalet har direkt effekt kan klaganden i det nationella målet, med giltig verkan och med direkt stöd av bestämmelserna i denna klausul, yrka att Consellería, i egenskap av arbetsgivare, med retroaktiv verkan, ska betala ut de treårstillägg som hon har rätt till.
- 98 Under perioden från och med det att medlemsstaternas tidsfrist för införlivande av direktiv 1999/70 löpte ut till och med det att artikel 25.2 i LEBEP antogs nekades klaganden i det nationella målet på ett diskriminerande sätt tjänstetidstillägg som utgör ett anställningsvillkor, i den mening som avses i klausul 4.1 i ramavtalet. Hon grundade under dessa omständigheter sin talan på en bestämmelse med direkt effekt i syfte att fylla en lucka som hade orsakats av ett felaktigt införlivande av direktiv 1999/70 med spansk rätt.
- 99 Den tredje frågan i mål C-456/09 ska under dessa omständigheter besvaras på så sätt att även om det i nationell lagstiftning genom vilken direktiv 1999/70 införlivas finns en bestämmelse som ger vikarierande tjänstemän rätt till lönetillägg knutna till fullgjorda treårsperioder, men utesluter möjligheten att tillämpa denna rättighet retroaktivt, är de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten, enligt unionsrätten och eftersom det är fråga om en bestämmelse i ramavtalet som har direkt effekt, skyldiga att tillerkänna rätten till lönetillägg retroaktivt verkan från och med det att medlemsstaternas tidsfrist för att införliva direktivet löpte ut.

Rättegångskostnader

- ¹⁰⁰ Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

- 1) En person som är anställd som vikarie av den autonoma regionen Galicien, såsom klaganden i det nationella målet, ingår i den personkrets som omfattas av tillämpningsområdena för rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP, och för ramavtalet, bilagt nämnda direktiv.

- 2) Ett tjänstetidstillägg såsom det som är aktuellt i det nationella målet utgör ett anställningsvillkor och omfattas därför av klausul 4.1 i ramavtalet om visstidsarbete, bilagt direktiv 1999/70. Detta innebär att visstidsanställda kan motsätta sig en behandling som vad avser betalning av nämnda tillägg, utan objektiva grunder, är mindre förmånlig än behandlingen av tillsvidareanställda i en jämförbar situation. Den omständigheten att vissa offentliganställdas anställningsförhållande är av tillfällig art kan inte i sig utgöra en objektiv grund i den mening som avses i nämnda klausul i ramavtalet.

- 3) Den omständigheten att en nationell bestämmelse, såsom artikel 25.2 i lag 7/2007 om grundläggande föreskrifter för offentliganställda (*Ley 7/2007 del Estatuto Básico del Empleado Público*) av den 12 april 2007, inte innehåller någon hänvisning till direktiv 1999/70 utesluter inte i sig att denna kan anses utgöra en nationell bestämmelse genom vilken nämnda direktiv införlivas.

- 4) Klausul 4.1 i ramavtalet om visstidsarbete, bilagt direktiv 1999/70, är ovillkorlig och tillräckligt precis för att vikarierande tjänstemän ska ha rätt att åberopa den gentemot staten vid en nationell domstol i syfte att tillerkännas rätt till tjänstetidstillägg, såsom de treårstillägg som är aktuella i det nationella målet, för perioden från och med det att medlemsstaternas tidsfrist för införlivande av direktiv 1999/70 löpte ut till och med det att den nationella lag genom vilken direktivet införlivades med den berörda medlemsstatens rättsordning trädde i kraft, med förbehåll för iakttagande av relevanta nationella bestämmelser om preskription.

- 5) Även om det i nationell lagstiftning genom vilken direktiv 1999/70 införlivas finns en bestämmelse som ger vikarierande tjänstemän rätt till lönetillägg knutna till fullgjorda treårsperioder men utesluter möjligheten att tillämpa denna rättighet retroaktivt, är de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten – enligt unionsrätten och eftersom det är fråga om en bestämmelse i ramavtalet om visstidsarbete, bilagt direktiv 1999/70, som har direkt effekt – skyldiga att tillerkänna rätten till lönetillägg retroaktivt verkan från och med det att medlemsstaternas tidsfrist för att införliva direktivet löpte ut.

Underskrifter